

drøftede Kirkepolitik for 21—22 Aar siden, havde ønsket, at man var gaaet en anden Vej end den, som er betraadt, særlig ved den nuværende højtærede Kirkeministers Virksomhed i Løbet af de 21—22 Aar, maa jeg bøje mig for den Kendsgerning, at nu er vi gaaet den Vej, og nu er vi ved at afslutte den. Hvis dette Lovgivningskompleks gaar igennem væsentlig uforandret, vil vi være naaet til en vis Vejsende, og skal Vejen fortsættes, kan den næste Station, den næste Milepæl, efter min Mening ikke være andet end, at vi af al Kraft maa ønske og arbejde med paa det, som — jeg vil gerne slutte med, hvad jeg sluttede med forleden — alligevel er Endemaalet for os; og det er det glædelige, at nogen egentlig principiel Strid behøver vi for saa vidt ikke at føre, thi det er det ærede Medlem Hr. Povlsens, det ærede Medlem Hr. Moltesens, det ærede Medlem Hr. J. C. Christensens, det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersens, og det er mit og Socialdemokratiets Endemaal: Adskillelse af Kirke og Stat.

Kirkeministeren (J. C. Christensen):

Uagtet Forhandlingen nu har gaaet for sig i flere Dage, kan jeg ikke sige, at den stærkt har opholdt sig ved de foreliggende Lovforslag. Den har meget mere drejet sig om Forholdet mellem Kirke og Stat og været oppe paa kirkepolitiske Højder, som vi til dagligdags slet ikke bevæger os paa, ja knap nok tænker paa. Imidlertid har Forhandlingen jo ikke været uinteressant, og jeg har med Glæde sidet og hørt paa, hvad de forskellige Talere har fremført, medens jeg dog samtidig undertiden har tænkt: Mon vedkommende Taler dog ikke skulde kunne komme til at tale om de foreliggende Lovforslag? Da jeg nu mest vil holde mig til Lovforslagene, bliver der ikke saa overordentlig meget for mig at sige i Anledning af hele den Forhandling, der her har været ført.

Man har under denne Forhandling talt vidt og bredt om den Kirkeforfatning, som man frygter skulde spire eller vokse frem af de foreliggende Lovforslag, ja, som man undertiden endogsaa har talt om ligefrem ligger i Lovforslagene, saa at enkelte af disse endogsaa er haardhændede Dele af en Kirkeforfatning. Det er dog vistnok paa Tide, at vi gør os klart, hvad vi forstaar ved Kirkeforfatning, naar vi taler derom. Naar jeg har sagt, at disse Lovforslag indeholder ikke Kirkeforfatning, og at Kirkeforfatning er noget, som vi kan overlade til Fremtiden at drøfte, har jeg tænkt paa, hvad man

sædvanligvis tænker paa, naar man taler om Kirkeforfatning, nemlig en Kirkedag, en repræsentativ Forfatning, en Slags kirkelig Rigsdag. Men adskillige har her talt om Kirkeforfatning, som om Kirken overhovedet ingen Forfatning havde, saa at ethvert Forsøg paa at organisere en eller anden kirkelig Sag er et Forsøg paa at indføre en Forfatning. Det ærede Medlem Hr. Borgbjerg, som jeg for det meste er uenig med, har dog forstaaet denne Sag rigtigt ud fra sin Interesse for disse Spørgsmaal, naar han har sagt, at vi har en Kirkeforfatning, og har dér citeret, hvad jeg har udtalt i Aaret 1900. Selvfølgelig har vi allerede en Kirkeforfatning — man kan sige, det er en daarlig Forfatning, man kan sige, at Folkekirken er i en daarlig Forfatning, man skal se at gøre denne Forfatning bedre, eller man skal se at bringe den i Orden, og det skal ske ved Lov. Vi har en Forfatning; det havde vi før 1848, men naar man da indførte Religionsfrihed, var det naturligvis et groft Brud med det hidtil bestaaende. Men den Forfatning, som vi saaledes har, og som vi nu har bødet paa ved forskellige Lejligheder og bødet paa ved Lov, er den, vi fremdeles arbejder med. Det, der her foreslaas, er jo kun paa forskellige Omraader indenfor denne Forfatnings Ramme at organisere, at skaffe Menighederne mere Indflydelse paa forskellige Sagers Afgørelse end tidligere og gøre det saaledes, at de sønderjydske Forhold kan komme ind under samme Afgørelser som Forholdene heroppe, saa der kan blive en vis Enhed deri.

Men allerede dette, at Menighederne selv skal have Del i Styrelsen af forskellige Sager, at folkekirkelige Forhold skal organiseres, har gennem de mange Aar mødt Modstand; der er mange, som er bange for at lade det jævne Medlem af Folkekirken faa den Indflydelse, som man ikke nægter ham, saa snart han optræder som kommunal Mand eller paa andre Omraader. Der er mange, der frygter derfor. Jeg kan ikke lade være at tænke paa, at den Skræk for Frihed, som her viser sig hos adskillige Medborgere, og som navnlig tidligere har vist sig i stort Omfang, har man jo ogsaa mødt andetsteds, naar man vilde gaa over til at give Frihed til Borgerne i Samfundet. Der var i Amerika mange Negere, som var bange for Slaveriets Ophævelse; der var mange Bønder her i Landet, som var bange for Stavnsbaandets Ophævelse og skrev under paa Petitioner om at slippe fri for det, thi det kunde ryste Samfundet. Men jeg tror, at den Skræk, man saaledes tidligere i høj Grad har haft mange Steder, nu bliver mindre og mindre,